

فعل مضارع معلوم :

یاء، تاء، همزه و نون (= حروف اَتین) را که در اول صیغه های مضارع قرار دارند حروفِ مضارعه یا علامت فعل مضارع می نامند، این حروف در مضارعی که ماضی آن چهار حرفی باشد مضموم و در مضارعی که ماضی آن کمتر از چهار حرفی یا بیشتر از آن باشد مفتوح می باشند.

بنا بر آنچه گذشت صرف مضارع ثلاثی مجرد معلوم چنین است :

يَفْعَلُ، يَفْعَلَانِ، يَفْعَلُونَ، تَفَعَّلَ، تَفَعَّلَانِ، تَفَعَّلُوا، تَفَعَّلَيْنِ، تَفَعَّلَانِ، تَفَعَّلْنَ، أَفْعَلُ، نَفَعَلُ.

و همچنین است صرف صیغه های دو وزن دیگر (= يَفْعَلُ و يَمْعَلُ).

ضمائر :

الف در تثنيه ها، واو در جمع های مذکر، نون در جمع های مؤنث، یاء در مفرد مؤنث مخاطب ضمائر بارز فاعل است. در صیغه های ۱، ۴، ۷، ۱۳، و ۱۴ ضمیر فاعل مستتر است. در صیغه ۱ هو، در صیغه ۴ هی، در صیغه ۷ أنت، در صیغه ۱۳ أنا، و در صیغه ۱۴ نحن.

ابواب ثلاثی مجرد :

باید دانست که مضارع فَعَلَ ممکن است بر یکی از سه وزن يَفْعَلُ، يَفْعَلُ، يَمْعَلُ و مضارع فَعِلَ ممکن است بر یکی از دو وزن يَفْعَلُ، يَمْعَلُ بیاید و مضارع فَعَلَ فقط بر وزن يَمْعَلُ می آید.

به عبارت دیگر در فعل ثلاثی مجرد معلوم به این چند گونه ماضی مضارع برخورد خواهیم کرد :

(۱) فَعَلَ يَفْعَلُ مانند : مَنَعَ يَمْنَعُ

(۲) فَعَلَ يَفْعَلُ مانند : ضَرَبَ يَضْرِبُ

(۳) فَعَلَ يَمْعَلُ مانند : نَصَرَ يَنْصُرُ

(۴) فَعَلَ يَفْعَلُ مانند : سَمِعَ يَسْمَعُ

(۵) فَعَلَ يَفْعَلُ مانند : حَسِبَ يَحْسِبُ

(۶) فَعَلَ يَمْعَلُ مانند : كَرَّمَ يَكْرُمُ

هر کدام از این اقسام ماضی مضارع را باب می نامند. بنا بر این فعل ثلاثی مجرد دارای شش باب است.